

לפני חמש שנים הסתערו אנשי חרות על בנין הכנסת בהפגנים נגד קבלת החלטה על חתימת הסכם-השילומים עם גרמניה.

המפגינים הטילו אבנים על בית הנבחרים; יושב-ראש תנועת החרות הורחק לשה חודשים מהכנסת. זה היה הכל. ממשלת ישראל קשרה קשרים רשמיים עם ממשלת גרמניה.

ב-1954 שוב סערו הרוחות סביב הקשרים עם הגרמנים. היה זה אחרי שנשיא בית-המשפט המחוזי בירושלים הוציא פסק-דין קטלני נגד משתפי-הפעולה עם הנאצים, במשפט קסטנר.

הענין צץ בכנסת. הציונים הכלליים, שותפי הממשלה אותה שעה, התקוממו בשאלה זאת נגד משה שרת, ראש הממשלה. הממשלה נפלה.

השבוע שוב הגיעה ממשלת ישראל עד משבר. ושוב היה הגורם: הקשרים עם גרמניה.

אולם הפעם לא דובר בקשרי-העבר, עם גרמניה של הנאצים. הפעם דובר בהתקשרויות-לעתיד עם גרמניה של נאט"ו. היתה זו תוצאה ישירה של דרך-התפתחות הנקראת מדיניות-החוק של ממשלת ישראל.

כי אחרי שלא הראתה כל יכולת או רצון למצוא את הדרך הישירה אל המרחב ואל הכוח השלישי המתגבש וגובר ואחרי שדחתה בזעם את הצעת הנייטראליות הבינוגשית שהועלתה על-ידי נשיא התנועה הציונית העולמית נחום גולדמן, באה עתה הצמרת המדינית של מדינת ישראל וקוננה:

„אנו במבוי סתום! נקשור קשרים עם כל המוכן לכך.“ והיא הוסיפה: „שום מדינה אינה מוכנה.“

„שום גוש אינו רוצה בנו.“

„נשארו לנו רק צרפת — וגרמניה.“

גם שתי אלה לא היו מוכנות לברית חתומה בפומבי אך הן היו מוכנות להגיש עזרה. העזרה הצרפתית ניתנה; עתה הגיעה השעה להשיג עזרה דומה מממשלת בון. למימוש הבטחות אלה היתה צריכה עתה לצאת האישיות הישראלית החשובה.

המלעבר

שר מפא"י נמיר

ה קרה במקרה. כמו בכל יום ראשון בשבוע, התכנסה הממשלה לשיבתה הרגילה, במשרדו של ראש הממשלה, ברחוב אבן גבירול 1 בירושלים. סדר היום היה גם הוא שיגרת: דו"ח מדיני, כוח הניתן לשרים כמעט בכל ישיבה. הפעם מסרה שרת החוק גולדה מאיר על הסיכוכים שנוצרו מסביב לעמדה הישראלית, בקשר להצעת נאט"ו. הרו"ח היה קודר למדי. הוברר כי לא רק שלא תצמח ישועה למדיניות-החוק של ישראל ולבטחונה, אלא להיפך: האיום בקיצוץ גבולות ישראל ימשיך להטיל את צלו על הבעיה המרחבת, גם אחרי נעילת וועידת הברית הצפון-אטלנטית. גולדה סיימה את דבריה ושר הבריאות, ישראל ברזילי, ביקש את רשות הדיבור, להצגת שאילתה. „מה האמת בידיעה שהגיעה לידי, לפיה עומד — — — לצאת לשיחות עם ממשלת גרמניה המערבית?“ שאל. השר המפ"מי לא העריך נכונה את עוצמת תומרה-הנפץ הסמון בשאלה ששטה זו. הוא לא ידע כי ברגע שהרים את ידו, החל המשבר.

ראש הממשלה, אשר הסומק שכיסה לפתע את פניו רמו על רוגו, אישר כי יש אמת בידיעה. הוא גם מסר פרטים על מהות השליחות, שצויינה על ידו כשליחות ראשונה במעלה להגברת כוחה הבסחוני של ישראל. מאליו התפתח ויכוח סוער. שרי מפ"ם, אחדות העבודה, וכן שר הדואר ד"ר יוסף בורג, השר הדתי היחיד ליד שולחן הממשלה, התרכזו בעיקר על נקודה אחת: האיש הזה לא צריך לגסוע בשליחות זו — אם בכלל יש לבצע את עצם השליחות.

שר מפ"ם ברזילי

שעה 25 דקות נמשך הויכוח. לבסוף הציע בן-גוריון להעמיד את השאלה להצבעה לעצם המגמה של התקשרות בסחונות עם מעצמה מערב-אירופית — ולא כל שכן עם גרמניה. ח"כ יצחק בן-אהרן, המזכיר המדיני של המפלגה, הוסיף נימוק משלו להכשלת העניין. טען חבר גבעתיים הנמרץ: אילו היה בן-גוריון לפחות משתף את המפלגות האחרות בדיונים מוקדמים, לפני שהחליט על שיגור האישיות החשובה לגרמניה, יתכן כי אחדות העבודה היתה רואה עצמה חייבת להביע את התנגדותה רק בחדרי-חדרים. במצב זה, טען, אין למפלגה כל דרך אלא להוציא את הבעיה כולה לחיכות גלוי לעיני הציבור.

מאחר שהשליחות ותוצאותיה היו מותנות בסודיות מוחלטת, היה ברור כי פירוש הצעתו של בן-אהרן: הכשלת השליחות בכוח הפירסום. אף לרגע אחד לא היה ספק לטשתתמים בדיון כי נשק הפירסום הוא הנשק הקיצוני.

הידים הורמו: שבעה שרים הצביעו בעד הנסיעה, ששה נגדה, שניים נמנעו. ששת הקולות היו של שרי כל הסיעות מלבד מפא"י, ואילו מתוך שרי מפא"י עצמה נמנעו שניים. הענין חוסל רשמית.

אולם הוא רק התחיל. למחרת היום התכנסה בתל-אביב הוועדה המדינית של אחדות העבודה, בבית הועד הפועל של ההסתדרות. השרים ישראל כרייהודה ומשה כרמל מסרו דו"ח נרגש על ישיבת הממשלה ועל תוצאות ההצבעה. לא היה ספק כי השרים, ששמעו את כל הפרטים בסעם הראשונה מפי ביגני באותה ישיבה, ראו את הענין כחמור ביותר. חבריהם למפלגה הסכימו איתם. יש לעשות הכל שהחלטה לא תבוצע! קרא ישראל גלילי, שר-הבטחון בממשלת הצללים של אחדות העבודה.

השאלה היתה: כיצד נואם אחרי נואם לא הטיל ספק כי אחדות העבודה חייבת להתנגד